

Πρόληψη και προαγωγή της ψυχικής υγείας: Ανάγκη για διεθνή συνεργασία

Η πρόληψη και η προαγωγή της ψυχικής υγείας αποτελούν λέξεις-κλειδιά στη σύγχρονη Ψυχιατρική. Αυτές οι έννοιες δεν είναι καινούργιες, απλά και μόνο επανέρχονται σήμερα στο προσκήνιο. Είναι γενικά αποδεκτό το γεγονός ότι η απουσία και μόνον της νόσου δεν συνιστά ευεξία του ατόμου χρειάζεται, επιπροσθέτως, το «εϋ ζήν» των αρχαίων Ελλήνων. Η προαγωγή των θετικών πλευρών της ζωής είναι το άρμα, με το οποίο προσεγγίζεται το «εν ζήν».

Δεδομένης της αμετάκλητης πολυπλοκότητας του χώρου μας, η διεθνής συνεργασία θα αποτελέσει μια από τις κύριες προσκλήσεις για την επόμενη δεκαετία. Βέβαια, η ανάπτυξη της Ψυχιατρικής διαφέρει στα διάφορα μέρη του κόσμου και η δυνατότητα εφαρμογής προγραμμάτων πρόληψης και προαγωγής της ψυχικής υγείας σε διάφορες χώρες αναμένεται να διαφοροποιηθεί σημαντικά, εξαρτώμενη από οικονομικούς παράγοντες, τη διαθεσιμότητα επαγγελματιών ψυχικής υγείας, τις εθνικές προτεραιότητες και την ειδική πολιτισμική κατάσταση της χώρας.

Στις μέρες μας παρατηρείται ένα ευρύ χάσμα ανάμεσα στις χώρες του Δυτικού και του Ανατολικού κόσμου. Οι Δυτικές κοινωνίες χαρακτηρίζονται από τη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την πολιτική σταθερότητα, την ανάπτυξη νέων φαρμάκων (μαζί με την τεράστια επέκταση και κυριαρχία των φαρμακευτικών εταιρειών), την εξειδικευμένη εκπαίδευση, την έμφαση στην ποιότητα της ζωής, την εφαρμογή προγραμμάτων κατά του «στίγματος» κ.ά. Από την άλλη πλευρά, οι κάτοικοι των περισσότερων χωρών του Ανατολικού κόσμου αγωνίζονται για την επιβίωση λόγω της μεγάλης φτώχειας, της πείνας, του χρόνιου stress και της εμφάνισης παθήσεων ξεχασμένων για τις χώρες του Δυτικού κόσμου. Και ενώ στη Δύση νέες υπερμοντέρνες τεχνολογίες εμφανίζονται και χρησιμοποιούνται, στις περισσότερες άλλες χώρες οι Θεραπείες βασίζονται σε παραδοσιακές μεθόδους και διαγνώσεις. Σήμερα, νέα ασφαλέστερα αντιψυχωσικά και αντικαταθλιπτικά φάρμακα παράγονται με λιγότερες ανεπιθύμητες ενέργειες. Εν τούτοις, οι περισσότερες χώρες του κόσμου δεν έχουν τα μέσα, για να προσφέρουν ακόμη και τα φθηνότερα φάρμακα στους ψυχιατρικούς ασθενείς.

Η παγκοσμιοποίηση πρέπει να περιλάβει την εναρμόνιση των διαθέσιμων πόρων μεταξύ των χωρών και τη βοήθεια στις φτωχές χώρες. Αν δεν βοηθηθούν αυτές οι χώρες, η Ψυχιατρική θα παραμείνει ένας ελιτιστικός επιστημονικός κλάδος, ενώ οι κοινώς αποδεκτοί στόχοι και οι προθέσεις της Θα παραμείνουν στείρα λόγια και διακηρύξεις χωρίς ευρύτερες επιπτώσεις. Επιπροσθέτως, οι αυξανόμενες τρομοκρατικές ενέργειες και οι θεομηνίες που συμβαίνουν σε όλο τον κόσμο απεκάλυψαν ότι η «ασθένεια του επικείμενου θανάτου» κυριαρχεί σήμερα πάνω από στρατιωτικές και οικονομικές κατακτήσεις, κοινωνικές και πολιτικές διασυνδέσεις. Η Ψυχιατρική, η υψηλή εξέχουσα επιστήμη της νόησης, το κέντρο των επιστημών, αποκτά σήμερα νέα χαρακτηριστικά. Στην επικρατούσα σήμερα τάση της παγκοσμιοποίησης και με δεδομένη τη βαθιά πολιτισμική κρίση, υπάρχει επιτακτική ανάγκη για διεθνή αλληλεγγύη και συνεργασία. Και ενώ δεν μπορούμε να επιδράσουμε, όσον αφορά στις φυσικές καταστροφές, κάθε προσπάθεια πρέπει να αναληφθεί σε σχέση με την πρόληψη των πολέμων και της βίας. Ο ρόλος της επιστημονικής κοινότητας σε αυτό το πεδίο είναι μεγάλος και δεν θα πρέπει σε καμιά περίπτωση να παραλείπεται.

D. Lecic-Tosevski Professor of Psychiatry University of Belgrade, Serbia and Montenegro

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Lecic-Tosevski D, Christodoulou GN, Hosman C, Jenkins R, Newton J, Rajkumar S, Schmolke M, Herrman H, Saxena Consensus statement on psychiatric prevention. *Dynamische Psychiatrie (Dynamic Psychiatry)* 2003, 36, 5-6: 307-315.